

ONSCHULD.

Heer, mijn hert is boos en schuldig,
 maar Gij zijt barmhertig en
 duizendmalen meer verduuldig
 als dat ik boosaardig ben:
 geef mij dan, o Heer, ik vraag het,
 geef mij hulpe en sta mij bij;
 'k heb gezondigd, ik beklage 't,
 help mij, God! vergeef het mij!

GUIDO GEZELLE.

Om de onschuld te personifieeren moest de artist wel denken aan het kind. Zooals het daar bij ons leeft in gelukkige naïveteit. Met z'n open oog — met z'n vertrouwen in de menschen, de groote menschen, die zooveel weten en zooveel kunnen.

Een lief meisjeskopje — de blonde haren los om het poezele blank van hoofd en hals — met twee heldere kijkers: mooi blauw in innig wit — met 't fijne neusje — 't mondje wat open, in den vraagstand en de teere handjes gekruist op de borst.

Een figuurtje, om naar u toe te halen — om er de hand op den schouder te leggen — om dicht bij u te nemen — om te streelen met zachte woordjes — om er trotsch op te zijn, dat het zich door u laat koesteren in de warmte van uw kinderliefde, dat het genieten wil van uw vriendelijken glimlach.

De onschuld.

Zoo noemde eens een schilder een paneeltje uit z'n jeugdwerk: een krullebol, verlegen-guitig glimlachend toen hij poseerde.

De onschuld.

Maar — louter idealisme.

Fantasiebeeld, niets meer.

Geflatteerd portret.

Foutvrij, door opzettelijke styleering.

Een lief kind — o, zeker — met veel aantrekkelijks; veel beschamends voor grooten; beminnelijk; maar in dit alles — een zondig menschenkind en geen reine engel.

Hij, die ze beoordeelen kan — onze kindertjes — omdat Hij hun harten kent, heeft ze schuldig bevonden.

Dit is een harde waarheid.

Die tegenover de droomen van het idealisme de feiten der realiteit plaatst.

„Zoo onschuldig als een pasgeboren kind" zelfs — beteekent niets anders dan schuldig door zonde; besmet met het levenskwaad; boos en verkeerd; onbekwaam tot *eenig* goed; geneigd tot *alle* kwaad.

En als die neiging zich niet zal openbaren in het uiterste, zal het alleen de genade Gods wezen, die hier heeft gestuit. Zonder deze, ontkiemt het zaad der boosheid en draagt de plant straks haar bittere vruchten.

Als na jaren de schilder van het kroeskopje, dat verlegen-guitig lacht op het paneeltje uit des kunstenaars jeugdwerk — een pendant zoekt, dan vindt hij die in de cel: wilde kop met boeventronie; verworden gelaat; de oogen vol ongerechtigheid. Maar het blijkt dan, hoe hij *toen* en *vroeger* denzelfden mensch schilderde. Eerst het rijkske — toen den boom.

Zullen we dit alles zeggen tot onze lieve kleinen? Zullen we het zeggen, dat ze *niet* onschuldig zijn of zullen we het zwijgen?

Maar echte kinderliefde zal het niet kunnen zwijgen.

We zullen er over spreken met ze, doch ze in dit spreken brengen tot den Kindervriend, die ze in Zijn armen nemen, die ze zegenen wil. Die ze helpen wil het heele leven lang. Die ze wasschen wil van alle ongerechtigheid. Die hun schuld wegnemen wil en in Wien ze dan onschuldig zullen bevonden worden in het oordeel Gods.

Ook voor onze schuldige kinderen is het Evangelie van Jezus' schuldvergeving. Hallelujah!

* * *

De onschuld bleef in der eeuwen gang de begeerlijke idee der denkers en der kunstenaars. En de wijzen hebben zich afgevraagd, of ze dan toch niet te vinden was hier of daar, — leven kon, zoo maar voldaan was aan zekere wetten voor haar groei; of nu toch de mensch wezenlijk slecht was, of het haperde aan z'n verstand of aan z'n wil, en of voor de krankheid der menschheid dan niet één medicijn te vinden was, dat genezen kon.

Sokrates vond het.

De mensch mocht slecht zijn, hij kon goed worden — zoo hij de deugd leerde verstaan. Het *kennen* van het goede zou hem een ideaal-goed voor den geest tooveren, dat z'n wil zou trachten te grijpen, en aan z'n energie zou het gelukken, zijn heele natuur naar dat ideaal te vervormen. Deugd is eenvoudig een kwestie van inzicht. Niemand handelt opzettelijk verkeerd.

Dit was het stelsel, dat later als Rationalisme z'n theorieën zou verkondigen.

Dat Pelagius preeken zou in z'n leer der goede werken; dat Kant aanvaardde zou in z'n traktaat „Zum ewigen Frieden;" dat Schiller huldigen zou in z'n schoonheidsbeschouwingen.

Dat ten onzent in de school het instituut wees, dat de gevangenis overbodig zou maken. De ontwikkeling, de cultuur zou den mensch zedelijk, zoowel als maatschappelijk verheffen. Geen eerdienst meer, zong Da Costa er van, dan d'eerdienst van 't genie.

Zoo zou het Homo homini lupus (De eene mensch is den anderen een wolf) veranderen in Homo homini deus. (De eene mensch is den anderen een god.) En dit laatste in dezen zin, dat de een den ander zou zoeken te zegenen met z'n verkregen kennis, z'n verscherpt oordeel, z'n helder inzicht. Alles voor allen tot bloei van het geheel en tot welvaart der enkelingen.

Was dat niet iets schoons?

De mensch niet langer een egoïstisch wezen, altoos er op uit om te concurreeren ten koste van z'n naaste, maar langzamerhand een engel in onschuld. De zonde nog slechts onvolmaaktheid. Alle ruwheid, overblijfsel van den oerstaat, weggeschaafd door de beschaving!

Het dierlijke in den mensch besrednen met geestelijke wapenen. Liefde alleen welhaast het groote gebod.

En alle humanisme van vroeger eeuw zou in de schaduw komen te staan bij de beweging der hooggelooofde negentiende, die de cultuur tot het hoogst bereikbare zou opvoeren. Het sociale leven zou internationaal wezen: één wedijver in openbaring van liefde en zelfverloochening.

Toen eenige jaren terug een oorlog dreigde tusschen Frankrijk en Duitschland, zwoeren de sociaal-democraten beider landen op de grens elkander blijvende vriendschap.

En al dit mooie en goede zou de kennis brengen.

Hoe arm en dom stak Nietzsches filosofie van de kracht af tegen de wijsbegeerte der menschenliefde.

Als eens Lycurgus' wetten van de vernietiging van het zwakke tegen Solons denkbeelden der heerschappij van de wijsheid.

Kennis zou juist macht zijn.

Macht, die alle kracht in beweging zetten zou, om de harmonie te herstellen.

Tusschen menschen, volken, rassen.

Overal straks waardeering en hulpvaardigheid.

Vrede op aarde.

En teeken van haar waarachtigheid een Paleis in Den Haag.

En alle militaire en maritieme maatregelen slechts voorzorgsmaatregelen om zich den vrede te verzekeren, naar ouden regel: Si vis pacem, para bellum.

En tóch is men teleurgesteld.

Want het vertrouwen in elkanders bedoelen, dàt ontbrak.

En moest dat niet nummer één geweest zijn!

Hoe is de wereld bedrogen.

Hoe heeft ze zich laten bedriegen.

